

Naturvård
Linda Stöberg

Enligt sändlista

BILDANDE AV NATURRESERVATET NÄSKNÖLEN, TORSBY KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen fastigheten Havån 1:142 som naturreservat. Det aktuella området, vars exakta gränser bestämts vid en lantmäteriförrättning, avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1.

Reservatets namn ska vara Näsknölen.

Syfte med reservatet

Naturreservatet Näsknölen bildas med syftet att:

- bevara de värdefulla livsmiljöerna naturlig gammal boreal barrskog och barrsumpskog
- bevara de växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer i gynnsamt tillstånd
- missgynnade eller hotade arter, som är typiska för området, ska ha en gynnsam bevarandestatus
- strukturer som till exempel död ved, gamla lövträd, gamla tallar, träd med bränd ved, senväxta granar, rörligt markvatten och källpåverkad mark ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.
- göra området tillgängligt för besökare

Syftet uppnås genom att inget skogsbruk bedrivs i området och att området tillgängliggörs för friluftslivet. Områdets orördhet bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras.

Föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar om nedanstående föreskrifter för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet samt den uppföljning som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i den rätt att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk samt ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag
3. dra fram mark- eller luftledning
4. uppföra byggnad eller annan anläggning
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång:

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. gränsmarkering av reservatets yttergränser
2. anläggande av parkeringsplats
3. uppsättande av informationstavla
4. anläggande, utmärkning och underhållande av led
5. skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen
6. undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i reservatet i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt):

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. samla in ryggradslösa djur, t ex skalbaggar, snäckor och fjärilar
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar
3. skada eller ta bort död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar
4. framföra fordon

Föreskriften A1 och C3 utgör inte hinder för passröjning under förutsättning att inte naturvärden påverkas negativt och att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren. Föreskriften A2 utgör inte hinder för underhåll och reparation av de två befintliga bilvägar som korsar området. Föreskrifterna A1 och A2 utgör inte hinder för mindre underhållsarbeten på och runt (ca 2,5 meter på varje sida) den befintliga led som går väster om Karlsbäcken. Föreskriften C4 utgör inte hinder för hämtning av fäلت vilt enligt terrängkörningsförordningen (1975:594 1§) under förutsättning att fordon med lågt marktryck används så att spårbildning inte sker. Föreskriften C4 utgör inte hinder för trafik på de två befintliga bilvägarna som korsar området eller för skotertrafik på den befintliga skoter- och vandringsleden väster om Karlsbäcken.

I samband med vetenskapliga undersökningar kan Länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C. Till vetenskapliga undersökningar räknas bl.a. den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen samt undersökningar inom ramen för uppföljning av åtgärdsprogram för enskilda arter.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling. Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller dessa föreskrifter omedelbart efter ikraftträdande, även om de överklagas.

Fastställande av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen den i bilaga 4 redovisade skötselplanen för naturreservatet.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Näsknölen
Län	Värmland
Kommun	Torsby
Lägesbeskrivning	1,5 mil norr om Syslebäck
Församling/Socken	Norra Finnskoga församling
Topografisk karta	14CSO
Ekonomisk karta	14C0h, 14C1h
Naturgeografisk region	32a, Norra Norrlands och Norra Finlands barrskogsområden och bergkullslätter
Kulturgeografisk region	Södra Norrlands inland
Fastighetsknutna rättigheter som reservatet berör	Inskrivet vattenkraftservitut 17-IM4-47/228B.1 till förmån för Skyllbäck 1:264 (beläget vid Tåsan) belastar troligen både 1:82 och 1:142. Havån GA:1 (Havåvägen) och Skyllbäck GA:11 (Tåsvägen)
Fastigheter	Havån 1:142
Areal	151 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Skogsstyrelsen kontaktade Länsstyrelsen i december 2004 med anledning av att det fanns mycket nyckelbiotoper på fastigheten Havån 1:82. Området har sedan dess besökts i fält och kontakt har skett mellan Länsstyrelsen och Skogssällskapet som företrädar ägarna för fastigheten. Området har därefter inventerats för värdering och därefter har markinlösning skett efter sedvanlig förhandling.

Remissinstansernas och sakägares synpunkter

Torsby kommun har inget att erinra mot att naturreservatet bildas enligt förslag. Kommunen förutsätter dock att ingen ändring sker av andelstalen i befintliga vägar, dels att inte förutsättningar för att bedriva jakt försämras p.g.a. reservatsbildningen.

Torsby Naturskyddsförening tycker att det är viktigt att gammelskogen bevaras eftersom det finns unika växt- och djurarter som är viktiga att skydda. De tycker också att det är bra att området tillgängliggörs så att besökare kan få kunskap om vikten av att bevara gammelskogarna.

Nordvärmlands Friluftsområde påpekar att den vandringsled (Nordvärmlandsleden) som går igenom området också är en skoterled. Föreningen informerar också om att det finns planer på ett

BESLUT

2009-11-06

Dnr: 511-13184-04

skidspår i närheten av reservatet och att returslingan kommer att ha samma sträckning som den befintliga vandringsleden. Förutom att föreningen vill att föreskrifterna ändras så att skotertrafik kommer att vara tillåten längs Nordvärmlandsleden så har föreningen inga invändningar mot reservatet och tillstyrker bildande.

Sysslebäcks FVOF ser naturreservatet som en tillgång och tillstyrker bildande av reservatet.

Wernlands Ornitologiska Förening tycker att det är bra att den här typen av äldre skog bevaras, särskilt för de sällsynta hackspettarnas skull. Föreningen har inget att invända mot beslut eller skötselplan.

Skogsstyrelsen har inga synpunkter på förslag till beslut.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Frågan om Statens andel i vägar är inte löst. Det pågår fortfarande reservatsbildning i trakten och det kommer att göras en sammanvägd bedömning om vilken andel Staten ska ha. Vad gäller jakt så finns inga restriktioner mot jakt i föreskrifterna.

Föreskrifterna har ändrats så att det inte finns hinder för skotertrafik längs den befintliga vandringsleden genom området.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av omgivande landskap och reservatet

Naturreservatet Näsknölen ligger i Torsby kommun. Området ligger drygt en halvmil öster om Klarälven, uppe på den höjdplatå som planar ut mot gränsen mot Dalarna. I trakten finns flera pågående reservatsbildningar och inom en radie av en halvmil finns tre befintliga naturreservat. Reservatet berör dessutom två trakter som prioriterats för reservatsbildning på länsnivå, trakt för barrblandskog och trakt för granskog.

Reservatet följer en långsmal fastighet som går från sydväst mot nordost. Död ved och brandspår finns i alla delar av reservatet. Ett flertal vattendrag rinner igenom området. I delar av området finns rörligt markvatten vilket bidrar till ett fuktigt mikroklimat. Det fuktiga mikroklimatet och de gamla träden bidrar till att hela området är en viktig livsmiljö för missgynnade och hotade kryptogamer.

I norra delen av reservatet är boniteten lägre och skogen ligger i en mosaik av skog och myr. Det finns även en tjärn och ett småvatten samt en sumpskog. Området är till större delen talldominerat, men i svackor dominerar granen och här finns även björk. Medelåldern på skogen ligger runt 160 år, men skogen är både ålders- och trädslagsvarierad och vissa tallar är äldre än 200 år. Terrängen är storblockig.

Längre söderut ökar boniteten och även inslaget av lövträd, det finns bestånd där lövträdsandelen utgör hela 30 %. Gammal asp förekommer i flera delar av området, både levande och som lågor.

Även graninslaget ökar söderut. I området finns fina sumpskogar och andra värdefulla miljöer kopplade till hög markfukt.

I nyckelbiotopsinventeringen avgränsades 7 nyckelbiotoper inom reservatsområdet. Inom reservatet är 16 rödlistade arter och 34 signalarter funna. En av de rödlistade arterna är den tretåiga hackspetten. Den är med i annex 1 fågeldirektivet (direktiv 79/409/EEC), liksom tjäder vilken påträffats i området.

Del av reservatet ligger i en trakt som är riksintresse för naturvård och friluftsliv, 3 kap 6§ MB.

Motiv till skydd

Genom ett omfattande och till övervägande delar rationellt skogsbruk har många biotoper minskat kraftigt i omfattning och sammanhängande skogsområden fragmenterats. För växt- och djurlivet viktiga strukturer och processer som var vanliga före ett aktivt brukande av skogen håller på att försvinna. Genom en reservatsbildning vid Näsknölen bevaras en naturlig gammal boreal barrskog och sumpskogar, med strukturer som död ved, gamla lövträd, gamla tallar, träd med bränd ved, senväxta granar, rörligt markvatten och kallpåverkad mark.

Området hyser ett antal signalarter och rödlistade arter, vilkas förekomst indikerar skyddsvärd skog. I området växer den rödlistade (NT) vedtrappmossan, som kräver grova och murkna lågor av barrträd. Norsk näverlav är en art som signalerar skyddsvärda skogar med höga naturvärden. Arten är hotad i Sverige och har klass VU enligt rödlistan. Norsk näverlav är en av de arter i området som kräver hög och jämn luftfuktighet. En annan rödlistad art är liten sotlav (klass VU). Arten är en av de mest krävande arterna i fuktig grannaturskog och kräver miljöer med hög och jämn luftfuktighet. Den brunpudrade nållaven är också en art som indikerar granskogar med höga naturvärden, eftersom den kräver långvarig förekomst av död ved samt hög och konstant luftfuktighet. Arten är rödlistad (NT). Laven violettgrå tagellav är knuten till äldre och fuktiga samt glesa granskogar. Där växer den rödlistade arten (NT) på grenar av långsamväxande barrträd, främst gran. Rödbrun blekspik är en rödlistad art (NT) som indikerar skogar med långvarig kontinuitet av gamla träd, död ved och konstant hög luftfuktighet.

Lunglav är en rödlistad art (NT) som är knuten till gamla lövträd. Den kräver ljusöppna skogsmiljöer med jämn och hög luftfuktighet. Skrovellav är en rödlistad släkting till lunglaven (NT) med liknande miljökrav. Halvöppna skogar vill även den rödlistade arten knottrig blåslav (NT) ha.

Dvärgbägarlaven är en art vars substrat minskat i omfattning och som därför är rödlistad (NT). Arten växer på gamla och grova lågor eller stubbar av främst tall. I norra Värmland påträffas den ofta på brända gamla stubbar som blivit kvar sedan dimensionsavverkningen.

Av svamparna har vi de rödlistade arterna gräddticka (VU), gränsticka (NT), rynkskinn (NT), stjärntagging (NT) och doftskinn (NT), som signalerar höga naturvärden. Gräddtickan växer på grova lågor i miljöer med hög luftfuktighet. Även rynkskinnet kräver grova lågor, lång skoglig kontinuitet och hög och jämn luftfuktighet. Kontinuerlig tillgång på död ved kräver även

stjärntaggingen, som dessutom kräver en fuktig typ av skog, t.ex. en sumpskog eller skog med rörligt markvatten. Doftskinet har använts som en "urskogsindikator" eftersom den är kopplad till skogar med hög grad av orördhet. Arten växer på undersidan av grova lågor.

Den tretåiga hackspetten (VU enligt rödlistan) är även den en indikator på skogar med god tillgång på död och döende ved.

Länsstyrelsen jobbar utifrån en nationell strategi för skydd av skog. Enligt den ska man prioritera områden med höga värden på beståndsnivå, områden med hög funktionalitet, d.v.s. områden som genom sin form, storlek eller närhet till liknande skyddade miljöer har stor sannolikhet att på sikt bevara de arter som man avser att skydda, samt områden där skogen tillhör en prioriterad skogstyp. Om en markägare har hög andel nyckelbiotop inom sin fastighet kan även det vara ett skäl till att formellt skydda området. I det här området finns höga värden på beståndsnivå. Det finns många rödlistade arter, området har spår av brand, vilket är en viktig process för naturvärden i den här typen av miljö och det finns gott om viktiga element som t.ex. död ved, gamla lövträd, gamla tallar, träd med bränd ved, senväxta granar, rörligt markvatten och källpåverkad mark. Reservatet ligger inom utpekad trakt, vilket ökar sannolikheten att arter fortledes ska finnas kvar i området. Dessutom ligger det nära befintliga reservat av samma naturtyp samt områden där reservatsbildning är på gång. Andelen nyckelbiotoper på fastigheterna är också hög.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett skyddsvärt område vars naturkvalitéer endast kan bevaras genom att det undantas från skogsbruk och andra arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna. För de arter som är knutna till barrskogens sena successionsstadier med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Skogsbruk i de naturskogsartade bestånden skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljökvalitetsmål m.m.

Bildandet av naturreservatet Näsknölen är en del i Länsstyrelsens arbete med att uppnå delmål 1 inom miljökvalitetsmålet "Levande skogar" samt delmålet om att hejda förlusten av biologisk mångfald till 2010 enligt miljökvalitetsmålet "Ett rikt växt- och djurliv". Beslutet följer även de riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt godtagbar användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Beslutet strider inte mot kommunal översiktsplan eller detaljplan och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken. Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

Upplysningar

Länsstyrelsen är enligt punkten A2 bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken, ansvarig för att bedriva tillsyn över reservatet. Särskild tillsynsman anlitas. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Eftersom området är till för att stärka den biologiska mångfalden ska vindfällan och stormskadad skog lämnas. Efter bildandet av naturreservat omfattas området inte av bestämmelserna i skogsvårdslagen (se 4 § skogsvårdslagen). Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen är därför efter reservatsbildningen statens ansvar.

Hur man överklagar, se bilaga 5

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit byrådirektör Linda Stöberg. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljörättsjurist Karin Sjöberg och antikvarie Fredrik Berg.

Eva Eriksson

Linda Stöberg

BESLUT

2009-11-06

Dnr: 511-13184-04

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Områdesbeskrivning
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar

Sändlista

Birgit Marianne Elisabeth Langered, Östra Gustavsbergsvägen 9, 653 45 KARLSTAD /för kännedom/

Ulf Lander, Älvgatan 61, 652 30 KARLSTAD /för kännedom/

Jan Lander, Steffens väg 707, 655 92 KARLSTAD /för kännedom/

Ola Lander, Steffens väg 429, 655 92 KARLSTAD /för kännedom/

Per Lander, Fackelrosgatan 17, 653 45 KARLSTAD /för kännedom/

Stora Enso Skog, Östmarksvägen 4, Torsby Skogsförvaltning, 685 33 TORSBY /för kännedom/

Torsby kommun, Nya torget, 685 30 TORSBY

Bergvik Skog Väst AB, ägare till vattenkraftsservitut vid Skyllbäck 1:264, Troztg 25, 791 71 FALUN

Havån GA:1 (Havåvägen)

Skyllbäck GA:aa (Tåsvägen)

Nordvärmlands Friluftsområde, Industrivägen 11, 680 60 SYSSLEBÄCK

Skogsstyrelsen Region Svea, Box 387, 651 09 KARLSTAD

Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD

Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Jan Rees, Soldattorpet 48, 653 50 KARLSTAD

Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A,
671 51 ARVIKA

Värmlands läns jaktvårdsförbund, Box 65, 660 60 MOLKOM

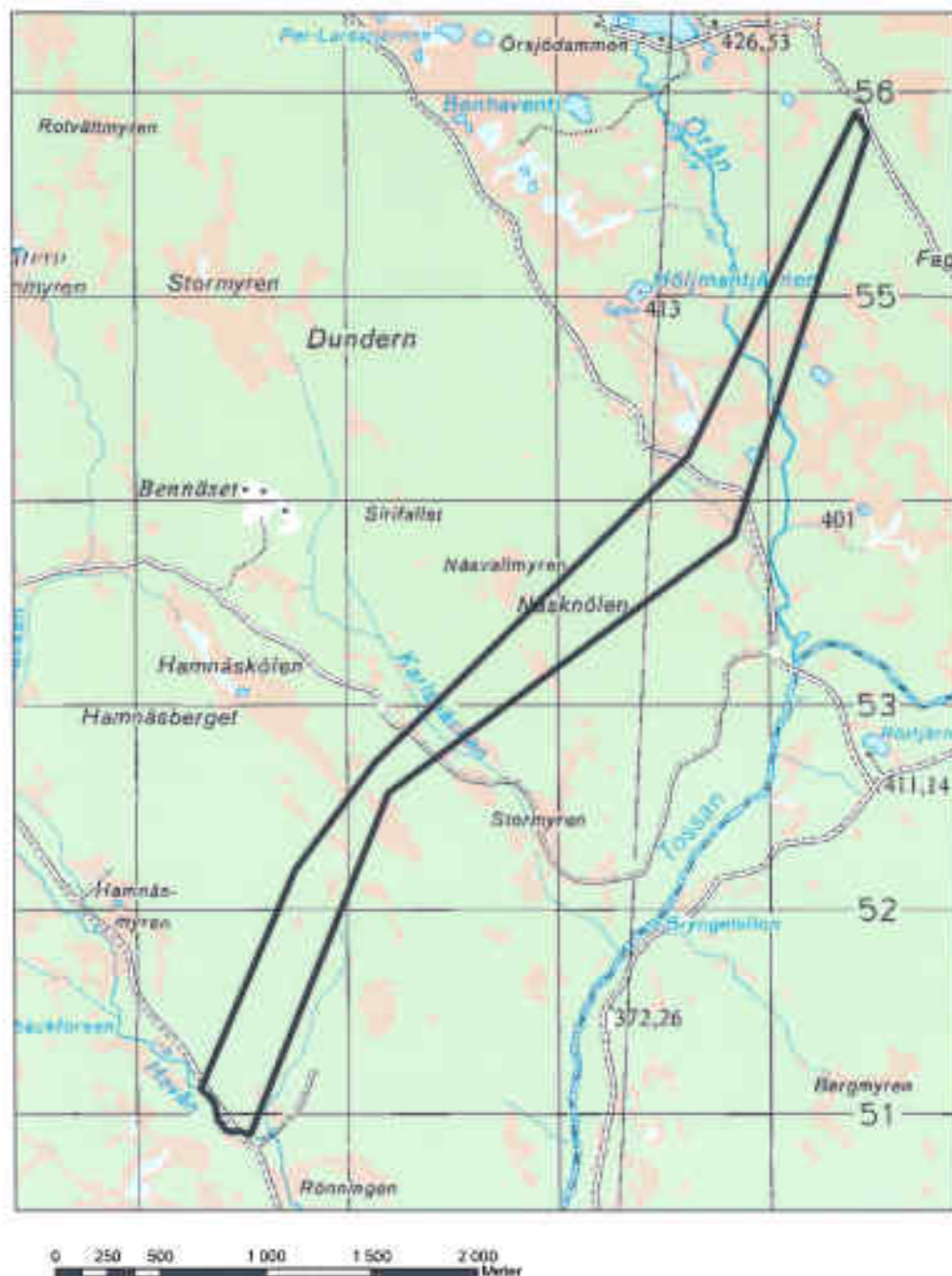
Ovansjö, Ranstorp Vålhallå äso/vvo, C/o Arne Carlsson, Stortäppan 4, 680 60 SYSSLEBÄCK

Sysslebäck fiskevårdsområde, C/o Lars Erik Söderlund, Holevägen 19, 680 60 SYSSLEBÄCK

LRF, Länsförbundet i Värmlands län, Köpmannagatan 2⁴^{tr}, 652 26 KARLSTAD

Samhällsbyggnadsenheten Kulturmiljö

Samhällsbyggnadsenheten Plan

Lantmäteriet, dnr 106 - 2004/188

Beslutscharta för naturreservatet Näskenölen (heldragen svart linje)

Lantmäteriet, dnr 106 - 2004/188

Översiktskarta för naturreservatet Näsknölen (skrafferat område)

Naturvård
Linda Stöberg

OMRÅDESBESKRIVNING FÖR NATURRESERVATET NÄSKNÖLEN

Figur 1. Grov gammal låga. LS.

Naturreseptatet Näsknölen är 151 hektar stort och ligger i Torsby kommun. Området ligger drygt en halvmil öster om Klarälven, uppe på den höjdplatå som planar ut mot gränsen mot Dalarna. I trakten finns flera pågående reservatsbildningar och inom en radie av en halvmil finns tre befintliga naturreservat. Reservatet berör dessutom två trakter som prioriterats för reservatsbildning på länsnivå, trakt för barrblandskog och trakt för granskog.

Reservatet följer en långsmal fastighet som går från sydväst mot nordost. Berggrunden består av värmlandsgranit och terrängen är bitvis storblockig. Skogen är av typen västlig taiga. Sett till hela reservatet finns det lika stor andel tall som gran, men granen finns främst i södra delen samt i fuktigare områden, medan tallen dominerar på de magrare och torrare markerna. Andelen lövträd i hela reservatet uppgår bara till 6 %, men det finns lokalt bestånd med hög andel lövträd. Död ved och brandspår finns i alla delar av reservatet. Ett flertal vattendrag rinner igenom området. I delar av området finns rörligt markvatten vilket bidrar till ett fuktigt mikroklimat. Det fuktiga mikroklimatet och de gamla träden bidrar till att hela området är en viktig livsmiljö för missgynnade och hotade kryptogamer.

Figur 2. Bäck som förgrenar sig i sumpskog. LS.

I norra delen av reservatet är boniteten lägre och skogen ligger i en mosaik av skog och myr. Det finns även en tjärn och ett småvatten samt en sumpskog. Området är till större delen talldominerat, men i svackor dominerar granen och här finns även björk. Medelåldern på skogen ligger runt 160 år, men skogen är både ålders- och trädslagsvarierad och vissa tallar är äldre än 200 år. Terrängen är storblockig.

Figur 3. Sumpgranskog med inslag av björk. LS.

Längre söderut ökar boniteten och även inslaget av lövträd, det finns bestånd där lövträdsandelen utgör hela 30 %. Gammal asp förekommer i flera delar av området, både levande och som lågor. Även graninslaget ökar söderut. I området finns fina sumpskogar och andra värdefulla miljöer kopplade till hög markfukt.

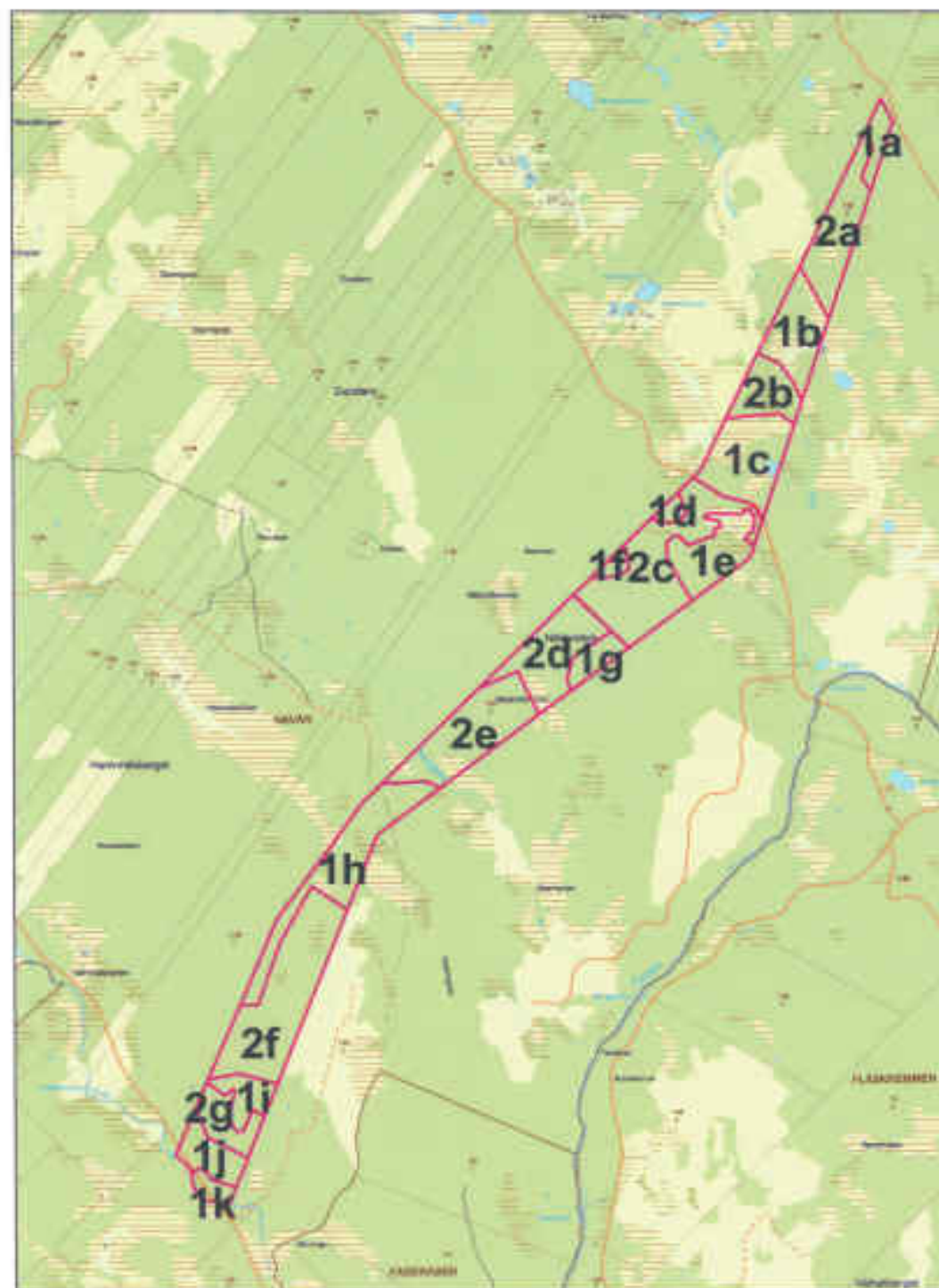
Figur 4. Lågor av asp. LS.

I nyckelbiotopsinventeringen avgränsades sex nyckelbiotoper och ett naturvärdesobjekt inom reservatsområdet. Inom reservatet är 16 rödlistade arter och 34 signalarter funna. En av de rödlistade arterna är den tretåiga hackspetten. Den är med i annex 1 fågeldirektivet (direktiv 79/409/EEC), liksom tjäder, vilken också finns i området.

Reservatet ligger i en trakt som är riksintresse för naturvård och friluftsliv, 3 kap 6§ MB.

Delområden

Området har delats in i 18 olika delområden.

Figur 5. Näsknölen är indelat i 18 delområden.

1.1 Beskrivning av delområden

1.1.1 Delområde 1a tallskog

Delområde 1a är en tallskog med inslag av gran och björk. Medelåldern i beståndet är 120 år men det finns stor åldersspridning.

1.1.2 Delområde 1b skogsmymosaik

Delområde 1b utgörs av ett myrområde och av två barrskogsholmar som är bevuxna med äldre tall. Skogen har inslag av torrträd, lågor och björk. I området finns spår av brand i form av brandstubbar.

1.1.3 Delområde 1c skogsmymosaik

Ungefär hälften av delområde 1c utgörs av myr. Skogen utgörs av en tallås med ca 150-årig tall och inslag av gran. Död ved förekommer sparsamt i området, bl.a. i form av färska lågor av tall. Markskiktet består av lavar och ris.

1.1.4 Delområde 1d tallskog i norrsluttning

Skogen i delområde 1d utgörs av ca 150 årig tallskog, med inslag av senväxt gran, med rik påväxt av hänglavar. Död ved förekommer i området i form av grova tallstubbar, torrträd, lågor och som grova brandstubbar.

1.1.5 Delområde 1e myr med bäck samt ovanliggande skog

I norra delen av delområde 1e, finns en myr, vilken genomkorsas av bäck. Bäckens kommer från Höljmantjärnen som ligger norr om området och bäcken är ett biflöde till Tossan. Närmast myren finns äldre granskog i norrsluttning, med ca 10 % björkinslag. Söderut i delområdet ökar inslaget av tall och skogen är glesare.

1.1.6 Delområde 1f tallskog

Skogen i delområdet består av 150-årig tallskog på torr och småblockig mark. Skogen har inslag av björk och senvuxen gran. I området finns spår av brand i form av brandstubbar. Död ved förekommer främst som färska lågor.

1.1.7 Delområde 1g barrblandskog

Området består av en nord och en sydbrant. Skogen är gles, med inslag av äldre tall och enstaka lövträd, bl.a. i form av mogen asp. Beståndet är tätast i norr och där är granen vanligare. Det finns bitvis gott om död ved.

Funna arter:

lunglav

1.1.8 Delområde 1h barrblandskog

Varierat delområde med mindre myrpartier. Genom norra delen av området går en vandringsled i nord-sydlig riktning. Skogen i den norra delen är talldominerad och drygt 150 år i genomsnitt. Andelen gran ökar söder ut i delområdet och runt fuktigare områden finns partier där andelen löv uppgår till 30 %.

1.1.9 Delområde 1i barrblandskog

Skogen i delområdet utgörs av barrblandskog med inslag av enstaka torrträd.

Funna arter:

garnlav

1.1.10 Delområde 1j tallskog

Delområdet utgörs i huvudsak av gallrad och uppvuxen tallskog, med spår av brand i form av brandstubbar. I norra delen finns ett sumpigt område som ansluter till bäcken i delområde 2g.

1.1.11 Delområde 1k gallrad tallskog

Delområdet är klassat som naturvärdesobjekt med sumpskogsvärden. Idag är området avverkat och det finns frötall. Marken i delområdet är småblockig, med enstaka större block. Området gränsar i väster till Havån.

1.1.12 Delområde 2a barnaturskog

Delområdet är klassat som nyckelbiotop. I området ingår västra delen av en mindre tjärn samt ett myrparti. Tallen i området är äldre. Granen är senvuxen och rik på hänglavar och det finns även grova granar. Löv förekommer i form av björk, sälg och enstaka gamla grova aspar. Området har tidigare brunnit och det finns gott om brandspår i form av brandstubbar och någon brandskadad torraka samt tall med brandlyra. Det är bitvis gott om död ved i olika nedbrytningsstadier. Området har en värdefull kryptogamflora.

Funna arter:

skinnlav

lunglav

skrovellav

knottrig blåslav

skuggblåslav

violettgå tagellav

dvärgbägarlav

kortskäftad ärgspik

gräddticka

vedticka

1.1.13 Delområde 2b gransumpskog

I delområdets norra del rinner Öran, ett biflöde till Tossan. Området gränsar i söder och norr till mindre myrpartier och området har ett fuktigt mikroklimat. Barrskogen är grandominerad och medelåldern är 170 år. Närmast Öran övergår barrskogen i sumpskog. Det finns en rik kryptogamflora i området, som är klassat som nyckelbiotop. Hänglavar är rikligt förekommande. Död ved finns i form av björkhögstubbar, grånågor, torrgranar, torrakor och det är bitvis ett plockepinn av lågor efter träd som dött genom självgallring. Området är klassat som nyckelbiotop.

Funna arter:

violettblå tagellav

rödbrun blekspik

lunglav

skrovellav

gränsticka

skuggblåslav

garnlav

talltagel

1.1.14 Delområde 2c barmaturskog

En bäck som kommer från Höljmantjärnen passerar genom delområdet på sin väg söderut mot Tossan. Intill bäcken finns gransumpskog med mycket rik förekomst av hänglavar. Död ved finns i sumpskogen i form av torrträd och lågor och flera av träden växer på socklar. Hela delområdet är klassat som nyckelbiotop i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering. I resten av området finns brandspår, bl.a. i form av brandljud på gammal tall och brandstubbar. Marken är påverkat av källflöden och det finns även järnockrakällor i en mindre myr. I västra delen av området finns en mindre myr, ovanför myren finns ett slutningskärr och i anslutning finns en sumpskog. I sumpskogen växer flera gamla sälgar, aspar och rönnar med lunglav på stammarna och det är bitvis mycket gott om död ved. Skogen i övriga delen av området är bitvis tät och grandominerad och bitvis gles och talldominerad. I de grandominerade områdena finns inslag av lövträd som björk, asp och sälg. Många av lövträden har en rik påväxt av lunglav. Lövträden är ett spår av tidigare skogsbränder, vilka skapade öppna ytor där lövträden kunde etablera sig. Idag står lövträden i en tät granskog som missgynnar dem. Skogen är ålders varierad, i snitt är skogen över 150 år, men det finns 200 åriga tallar och granar som är 175 år. Många granar är senväxta och lavbeväxta. Det är gott om död ved i området av olika åldrar och trädslag, bl.a. gamla grova tallågor som är överväxta av mossor och lavar, högstubbar, brandstubbar, självgallrade torrträd och lågor av gran och lövträd.

Funna arter:

tretåig hackspett

Jungfru Marie nycklar

lunglav

vitmosselav
vedtrappmossa
garnlav
knärot
bollvitmossa
skinnlav
luddlav
korallblylav
kvistspikar
talltagel
violettgrå tagellav
gammelgranslav
skuggblåslav
skrovellav
brunpudrad nållav
stuplav
ullticka
vedticka
rynkskinn

Figur 6. Sockelbildning tv och höga tuvor i sumpskog. LS.

1.1.15 Delområde 2d barrblandskog

Delområde med åldersvarierad och granrik barrblandskog. Medelåldern i beståndet ligger runt 150 år, men det finns även äldre tall och gammal senväxt gran. Området är bitvis öppet och bitvis tätbevuxet. I tätare partier har självgallring påbörjats. Död ved finns både i form av klenta torrträd, lågor, gamla brandstubbar. Det finns en sumpskog och ett träd- och gräsbeväxt kärr inom området. Lövträd förekommer sparsamt, i form av björk, gammal sälk, rönn och asp.

Funna arter:

lunglav

1.1.16 Delområde 2e barrnatturskog

Genom delområdet rinner Karlsbäcken, som sedan rinner ut i Tossan. Två mindre myrpartier finns i områdets södra del och i norr gränsar området mot Näsknölsmyren. Det finns rörligt markvatten i området och källpåverkade partier. Området är grandominerat och medelåldern på granen ligger runt 160 år. Det finns även äldre tall, enstaka björk, asp, sälk och rönn. Vissa av asparna är riktigt gamla och grova. Det finns brandspår i området i form av brandstubbar. Död ved förekommer rikligt, det finns döende träd, torrträd, högstubbar, brandstubbar och lågor, många från rötskadade träd. Genom att många vindfällen skapats på senare tid är beståndet bitvis luckigt. Hänglavar förekommer i hela området och närmast bäcken växer ymnigt med lunglav på gammal asp. Området är klassat som nyckelbiotop och substraten i kombination med den höga luftfuktigheten gör att området har en värdefull kryptogamflora.

Funna arter:

Klotpyrola
hultbräken
linnea
skogsnäva
knärot
ombär
korallblylav
violettgrå tagellav
stuplav
korallblylav
gammelgranslav
stjärntagging
ullticka
vedticka
skuggblåslav
skrovellav
lunglav

1.1.17 Delområde 2f gran och lövträdsrik barmaturskog

Delområdet ligger i en sydvästsluttning och skogen är grandominerad. Det här är en brandpåverkad skog i ett sent stadium, där igenväxningen av gran är tydlig, men där det fortfarande finns ett mycket rikt inslag av lövträd. Lövträden utgör i vissa delar 20 % av beståndet och finns i form av grov asp (en asp var 80 cm i diameter i brösthöjd), björk och en del sälg. Många av lövträden står trångt med gran nära inpå. I mitten av området finns en mindre våtmark med omgivande sumpskog. Området har en rik förekomst av död ved. Runt sumpskogen finns gott om asp och i skogen finns gott om död ved, grova träd blandat med klena och både marken och luften har hög fuktighet. En bäck rinner i etapper ner genom sumpskogen. Det finns flera mindre sumpskogspartier, småmyrar och sumpdråg och några mindre bäckar i hela området. Den rika förekomsten av gamla lövträd, främst asp, död ved och den fuktiga miljön gör att området är en viktig livsmiljö för kryptogamer. Området är klassat som nyckelbiotop.

Funna arter:

skrovellav
lunglav
korallblylav
tretåig hackspett
trådticka
bårdlav
stuplav
korallrot
ormbär
skinnlav
kvistspikar
kattfotslav
violettgrå tagellav
gammelgranslav
skuggblåslav
norsk näverlav
vedtrappmossa
asphättemossa
ullticka
vedticka
gränsticka

1.1.18 Delområde 2g gransumpskog

Nyckelbiotopsklassat delområde i en bäckdal, som bildas mellan nedre delen av lång sydstsluttning och en mindre höjd i söder. Genom dalen går en bäck, till vilken det kommer två tillflöden från branten i nordost. Närmast bäcken finns en sumpskog där en stor del av träden är döda. I skogen norr om bäcken finns ett område med bäverpåverkan. Här finns ovanligt mycket grova asplågor. Miljön i delområdet är fuktig. Lövträd förekommer sparsamt i form av björk och

sälg och enstaka asp. Förekomsten av död ved är riklig i hela delområdet. I sydligaste delen finns ett mindre avverkat parti med sparad frötall. Brandspår finns bl.a. i form av gammal grov torraka och brandstubbar. Området har en värdefull kryptogamflora.

Funna arter:

vitmosselav
tretåig hackspett
lunglav
kolflarnlav
stuplav
tretåig hackspett
kvistspikar
gammelgranslav
skrovellav
dvärgbägarlav
skinnlav
korallblylav
doftskinn
skuggblåslav

Artlista

Förteckning över naturvårdsintressanta arter, signalarter och rödlistade arter som hittills noterats i området under Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering och senare. De arter som är rödlistade är försedda med kategoriförkortning. Kategorierna följer ArtDatbankens rödlista, tillgänglig via hemsidan (<http://www.artdata.slu.se/roedlista/>). Arter som är med i fågeldirektivet anges också, EU:s fågeldirektiv (79/409/EEG).

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori enligt rödlistan	Signalart
Mossor			
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa	NT	X
<i>Orthotrichum gymnostomum</i>	asphättemossa		X
Lavar			
<i>Alectoria sarmentosa</i>	garnlav		X
<i>Alectoria leucopellaea</i>	kattfotslav		
<i>Bryoria nadvornikaiana</i>	violettgå tagellav	NT	X
<i>Chaenotheca gracillima</i>	brunpudrad nållav	NT	X
<i>Leptogium saturninum</i>	skinnlav		X
<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav	NT	X
<i>Lobaria scrobiculata</i>	skrovellav	NT	X
<i>Hypogymnia bitteri</i>	knottrig blåslav	NT	X
<i>Cladonia parasitica</i>	dvärgbägarlav	NT	X
<i>Microcalicium ahlneri</i>	kortskäftad ärgspik		X
<i>Hypogymnia vittata</i>	skuggblåslav		X
<i>Sclerophora coniophaea</i>	rödbrun blekspik	NT	
<i>Nephroma resupinatum</i>	luddlav		X
<i>Parmeliella triptophylla</i>	korallblylav		X
<i>Phaeocalicium spp.</i>	kvistspikar		
<i>Bryoria fremontii</i>	talltagel		
<i>Lecanactis abietina</i>	gammelgranslav		
<i>Nephroma bellum</i>	stuplav		X
<i>Platismatia norvegica</i>	norsk näverlav	VU	X
<i>Cyphelium karelicum</i>	liten sotlav	VU	X
<i>Icmadophila ericetorum</i>	vitmosselav		X
<i>Hypocenomyce anthracophila</i>	kolflarnlav		X
<i>Bryoria furcellata</i>	nästlav		X
<i>Nephroma parile</i>	bårdlav		X
Svampar			
<i>Perenniporia subacida</i>	gräddticka	VU	X
<i>Asterodon ferruginosus</i>	stjärntagging	NT	X
<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	gränsticka	NT	X
<i>Phellinus viticola</i>	vedticka		X
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ullticka		X
<i>Phlebia centrifuga</i>	rynkskinn	NT	X
<i>Cystostereum murrail</i>	doftskinn	NT	X

<i>Climacocystis borealis</i>	trådticka	X
Kärlväxter		
<i>Sphagnum wulfianum</i>	bollvitmossa	X
<i>Corallorhiza trifida</i>	korallrot	X
<i>Dactylorhiza maculata</i>	jungfru Marie nycklar	X
<i>Goodyera repens</i>	knärot	X
<i>Paris quadrifolia</i>	ormbär	X
<i>Orthilia secunda</i>	björkpyrola	
Insekter		
<i>Callidium coriaceum</i>	bronsbjörn	
Fåglar		
<i>Picoides tridactylus</i>	tretåig hackspett	VU (med fågeldirektivet annex 1)
<i>Tetrao urugallus</i>	tjäder	(med fågeldirektivet annex 1)

Genomförd dokumentation

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventering. 6/4 1998 (Björn Ehrenrot) 14C1h02, . 6/5 1998 (Björn Ehrenrot) 14C0h18, 5/21 1998 (Björn Ehrenrot) 14C0h13, 5/29 1998 (Björn Ehrenrot), 14C0h15, 5/20 1998 (Björn Ehrenrot) 14C0h05 och 5/16 1998 (Björn Ehrenrot) 14C0h06

Foto Linda Stöberg

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET NÄSKNÖLEN

1 Syftet med naturreservatet

Naturreservatet Näsknölen bildas med syftet att:

- bevara de värdefulla livsmiljöerna naturlig gammal boreal barrskog och barrsumpskog
- bevara de växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer i gynnsamt tillstånd
- missgynnade eller hotade arter, som är typiska för området, ska ha en gynnsam bevarandestatus
- strukturer som till exempel död ved, gamla lövträd, gamla tallar, träd med bränd ved, senväxta granar, rörligt markvatten och källpåverkad mark ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.
- göra området tillgängligt för besökare

Syftet uppnås genom att inget skogsbruk bedrivs i området och att området tillgängliggörs för friluftslivet. Områdets orördhet bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras.

2 Beskrivning av bevarandevärden

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Näsknölen
RegDosnummer	2005616
Kommun	Torsby
Markslag och naturtyper (ha):	
Produktiv skogsmark	128 ha
Granskog	43 ha
Tallskog	41 ha
barrblandskog	39 ha
Total areal	151 ha
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Gammal boreal barrskog och sumpskog
Strukturer	Död ved, gamla lövträd, gamla tallar, träd med bränd ved, senväxta granar, rörligt markvatten och källpåverkad mark
Arter	Norsk näverlav, liten sotlav, lunglav, skrovellav, knottrig blåslav, dvärgbägarlav, brunpudrad nållav, rödbrun blekspik, gräddticka, gränsticka, rynkskinn, stjärntagging, doftskinn, vedtrappmossa, violettgrå tagellav, tretåig hackspett

2.2 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Området ligger i en trakt där det bedrivits säterbruk. Genom området går en gammal flottled, Öran, och söder om området finns ett stort vattendrag som också användes för flottning, Tossan. Det finns spår av dimensionshuggningar i reservatet, d.v.s. från när man bara tog ut gammal och grov tall. De stubbarna är ganska höga och visar hur högt snön nådde vid avverkningen. Det finns även spår av senare avverkning i mindre delar av objektet.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska bevarandevärden

Naturtypen i reservatet är av typen västlig taiga, naturlig gammal gran- och tallskog. Området har föryngrats naturligt efter brand, vilket ger en ålders- och trädslagsvariation. Det var relativt länge sedan området brann och därför är skogen i ett sent successionsstadium, med gamla grova träd av både lövträd och barrträd samt gamla senväxta granar. Området har också en rik förekomst av död ved, gamla grova torrakor, dimensionsstubbar, brandstubbar, torrträd, lågor av varierande grovlek och nedbrytningsgrad, högstubbar och döende träd. Den döda veden är av både lövträd och barrträd, särskilt mycket död asp finns i reservatets sydligare delar. Området bär spår av tidigare dimensionshuggning, men i övrigt är den största delen av skogen opåverkad av modernt skogsbruk.

Genom att området har brunnit finns det tallar med skador från brand. Dessa tallar kan bli mycket gamla och det finns många gamla tallar i området och gammal grov död tallved med brandspår. De utgör ett viktigt substrat för många arter som missgynnats av att brand är sällsynt i dagens skogar. En missgynnad art som finns i reservatet, och som kräver gamla och grova lågor och stubbar av tall är dvärgbägarlaven. Den påträffas på gamla och brända dimensionsstubbar.

Området berörs av flera större och mindre myrpartier och sumpdrag. Området är kuperat och det finns flera slutningskärr, källpåverkad mark och mark med rörligt markvatten. Runt dessa blötare partier växer sumpskogar. Dessa bär spår av brand, men är sådana områden som sällan brinner och som därför kallas brandrefugier. Där finns många missgynnade och hotade kryptogamer som kräver lång skoglig kontinuitet, hög och jämn luftfuktighet och tillgång till substrat som gammal och senväxt gran, lågor och torrträd och gamla grova lövträd. Några sådana arter som finns i reservatet är lunglav, skrovellav, brunpudrad nållav, knottig blåslav, vedtrappmossa, violettgrå tagellav, norsk näverlav, liten sotlav, gräddticka, stjärntagging, gränsticka, rynkskinn och doftskinn.

Genom området rinner flera vattendrag som i sin tur rinner ut i Tossan och i väster gränsar reservatet till Havån. Havån är utpekad som ett nationellt särskilt värdefullt vatten.

Vattensystemet är oreglerat och har både stationär och nedströms- och uppströmslekande, unika öringformer. Fiskeriverket har dessutom pekat ut Havån som nationellt särskilt värdefullt vattendrag för arter som flodpärlmussla, ursprungliga och storsvuxna öringstammar, upp- och nedströmslekande öringstammar samt strömstationär öringstam.

Inom reservatet finns sex nyckelbiotoper och ett naturvärdesobjekt.

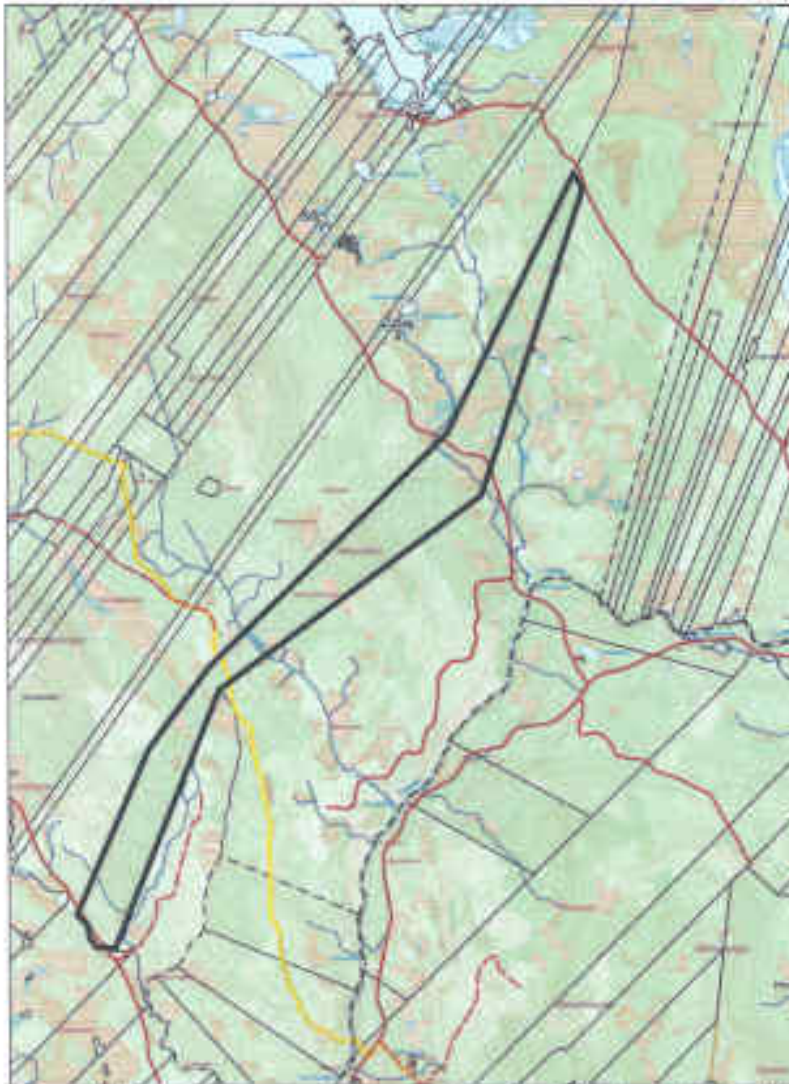
Reservatet är avlångt och berör två olika trakter som prioriterats för skydd av skog i länet, trakt för barrblandskog och trakt för grandominerad skog. Området ligger i en del av landskapet där flera reservat avsatts för att skydda skog av samma naturtyp som vid Näsknölen.

2.3.2 Bevarandevärden för friluftsliv

Inom reservatet finns skog som påverkats i låg grad av senare tiders skogsbruk. Man kan se brandspår på träd och stubbar och i förekomsten av gamla lövträd som föryngrats efter brand. Reservatet ger trots att det består av ett smalt skifte en känsla av orördhet. I närheten av Närknölen finns flera reservat där det finns leder för besökare och en av dessa leder, Nordvärmlandsleden, passerar genom reservatet. Leden fungerar både som vandringsled och som skoterled. Föreningen Nordvärmlands Friluftsområde har dessutom planer på att utöka leden med en skidled.

3 Skötselområden

Hela naturreservatet Närknölen utgör ett skötselområde. Friluftsliv utgör ett eget skötselområde och innefattar hela reservatet.

Figur 1. Hela naturreservatet utgör ett enda skötselområde. Friluftsliv har eget skötselområden som innefattar hela reservatet.

3.1 Västlig taiga

Reservatet utgörs av ett nästan fem kilometer lång och ganska smalt (430 meter där bredast) skifte. Större delen av skogen i reservatet utgörs av naturtypen västlig taiga. Västlig taiga karaktäriseras av gammal barrskog med naturskogsstrukturer som död ved, gamla och grova träd samt inslag av lövträd. Den västliga taigan kan även bestå av yngre successionsstadier exempelvis i form av lövbrännor. Gemensamt för de olika typerna av västlig taiga är dock att skogen ska ha uppkommit och utvecklats på ett naturligt sätt och det får inte förekomma några större mänskliga ingrepp. I detta område består den västliga taigan i av gammal barrskog som uppkommit naturligt efter brand och där det inte förekommit annat skogsbruk än dimensionshuggning. Flera vattendrag rinner genom området och det finns flera större och mindre myrar och sumpstråk. Dessutom finns flera sluttningskärr, mark med rörligt markvatten samt områden med källpåverkad mark. Runt dess blötare partier växer sumpskogar. Området är kuperat och berörs av två höjder, Näsknölen och Hamnäsberget. Som högst ligger området 510 meter över havet och som lägst 350 meter över havet. Området har en blockig terräng, bitvis storblockig. I norr är marken av lägre bonitet och här är området talldominerat, speciellt på torrare partier. Boniteten ökar söderut och även grandominansen. Området har en rik förekomst av strukturer som död ved, gamla lövträd, gamla tallar, träd med bränd ved, senväxta granar, rörligt markvatten och källpåverkad mark. Dessa strukturer gör att området har en rik kryptogamflora med många hotade och missgynnade arter. En vandringsled passerar området.

3.1.1 Kvalitetsmål

Västlig taiga, med strukturer som död ved, gamla lövträd, gamla tallar, träd med bränd ved, senväxta granar, rörligt markvatten och källpåverkad mark. Området ska utgöra en god livsmiljö för de missgynnade och hotade arter som förekommer i området och andra arter som är naturliga för naturtypen.

3.1.2 Åtgärder

Sumpskogar och andra brandrefugier ska bevaras orörda. I de mer talldominerade områdena vore brand en lämplig skötsel, men områdets form och läge gör att det är svårt att genomföra en naturvårdsbränning. Lövträden är i många delar av reservatet missgynnade av att granen växer tätt in på träden. Här kan en försiktig utglesning av gran runt dessa bidra till att öka livslängden. Utglesning kan ske genom ringbarkning eller fällning. Åtgärder för att gynna lövträd ska bara genomföras i de delar av reservatet där en sådan åtgärd kan förväntas få en långsiktig effekt och där inte granen i sig har höga naturvärden.

3.3 Friluftsliv

Naturresevatet ligger i en barrskogstrakt där det bedrivs ett rationellt skogsbruk i omgivande skogar. På grund av resevatets långsträckt form är det därför svårt att göra en omfattande satsning för friluftslivet inom resevatet. Genom resevatet går det emellertid en väl brukad led som leder till sporthotellet Långberget. Genom att göra en led som ansluter till denna skulle man kunna visa upp delar av resevatet. Området har en stor variation av naturmiljöer och ger en god bild av hur skogarna såg ut innan de brukades rationellt.

3.3.1 Kvalitetsmål

Att besökare ska kunna vandra genom delar av reservatet och uppleva den rika biologiska mångfalden i området samt få kunskap om brandhistoriken i trakten. En besökare ska också kunna rasta och övernatta i området.

3.3.2 Åtgärd

Parkering och informationstavla ska anordnas i anslutning till stig. Stig ska markeras i fält. Skyltningen ska ge information om områdets naturvärden, brandens historik och betydelse i området, reservatets föreskrifter samt kort information om vilka fler reservat som finns i trakten. Ett gapskjul och eldstad kan anläggas någonstans efter leden. Efter att leden kommit i bruk bör man utvärdera om det behövs ett torrdass i reservatet.

4 Uppföljning

4.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Reservatsskötaren ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts, vem som utfört dem samt när de genomförts.

I den årliga dokumentationen bör följande ingå:

- Skyltning och leder
Vad, vilka områden och tidsåtgång.
- Skötsel av rastplatser och torrdass
Vad, vilka områden och tidsåtgång.
- Eventuella åtgärder i skogsbestånd
Vad, vilka områden och tidsåtgång.

4.2 Uppföljning av kvalitetsmål

Reservatsförvaltaren ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmål genomförs varje år för:

- Skyltning, information och leder
- Rastplats, parkeringsplats och torrdass

Reservatsförvaltaren ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmål genomförs var 10:e år för:

- Inventering av andel lövträd, total och andel gamla
- Inventering av kryptogamer
- Inventering av andel död ved

5 Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Prioritering
Markvård		
Åtgärder för att gynna lövträd som hotas av gran	2009-	2
Anläggningar för friluftslivet		
Informationstavla, rastplats och torrdass	2009-2010	1
Led	2009-2010	1
Underhåll av skyltar och leder	2009-	1
Underhåll av rastplats, parkeringsplats, information och torrdass	2009-	1
Uppföljning/inventering		
Inventering av kryptogamer	2009-	2
Inventering av andra organismgrupper	2009-	3
Andel lövträd, total och andel gamla	2009-	1
Andel total död ved	2009-	3

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet .
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet, annars kan Er överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelsen skall Ni - tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) - redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.